

obeta in isto tako je tudi s krompirjem in drugimi rastlinami. Zatorej je naloga kmetovalcu, mladi rastlini pomagati; pozneje tako ne pride v toliko nevarnost in ako je v mladosti krepkost zadobila, potem ložeje klu- buje vremenskim neugodam.

Krompir je rastlina, ki ljubi lahko, frišno zemljo, zatoraj naj nam bo zmerom rahljanje zemlje pred očmi. Kakor hitro je krompir vsajen in se plevel na njivi v obili meri pokaže, vzemi brano ter njivo dobro povleči, ne boj se, da bi kalom krompirja škodoval, da! krompir ti bo še hvaležen!

Taka povleka z brano je pa tudi priporočljiva, ako se po močnem dežji na bolj težki zemlji skorja naredi.

Ko je enkrat krompirjevo zelišče 5—8 cm. visoko, potem naj se pa njiva v vsakem slučaju brez pomisleka dobro z brano povleče. Ni se nam treba bati, da bi to malim rastlinam škodovalo; ta mali trud ima obilo dobrih nasledkov, in tisti, ki to pravilno enkrat izvrši, ponovil bode to delo gotovo vsako leto.

Častiti bralci naj ne mislijo, da jaz v tej reči govorim tako, ker sem se tega iz knjig naučil, ne — imel sem večletno priložnost, to delo opazovati, kajti najslabši prusko-šlezki kmet smatra to za tako potrebno kot pri nas kmet enkratno okopovanje krompirja.

Se ve da, ako se pri kulturi krompirja druge nepravilnosti vršé, tudi brana ne bo rešila kmetovalca slabega pridelka.

Se nekaj hočem tu omeniti. V zadnjem času se je nekaj pisalo proti teoretičnemu kmetijstvu, a popolno brez pomisleka. Nikodar ni treba tako močnega sodelovanja teorije in prakse kakor ravno pri kmetijstvu; kmetijstvo je praktična poraba natoroznanstva, zato se mora naravoslovje znati, ako se hoče vspešno kmetovati; ker pa večini kmetovalcev ni priložnost dana, si tega znanstva prisvojiti, zato so učeni kmetijstva, kateri skušajo in priporočujejo. Ako se kaj novo priporočenega enkrat slabo izvrši in potem zavrže, se ve da se potem ni napredka nadejati. Kupite si, na priložnost, pripravo in navod za fotografiranje, delajte natančno po knjigi, in vendar se vam ne bo posrečilo, podobe napraviti, akoravno je bila priprava in knjiga dobra. Z več poskusi, kateri pa se ve da denar stanejo, ali pa po poduku strokovnjakov dosegli boste nazadnje vendar svoj namen.

Na Slapu dné 11. aprila.

Pivškim kmetovalcem v prevdarek.

Pisal R. Dolenc.

(Dalje.)

Ako se pa hoče, da postane živinoreja na Pivki v istini tak denarni vir, da bode uže skoro onemoglim kmetovalcem do zaželenega blagostanja pripomogel; potrebno je neobhodno, da postane ona po vse drugačna memo dandanašnje. Dandanes redí skoro vsak pivšk gospodar le toliko goveje živine, kolikor je ravno za dosego domačiji neobhodno potrebnega mleka, masla, gnoja (?) in uprege potrebuje. Število goved posamesnih gospodarstev ravná se toraj skoro sploh le po najtesnejši potrebi živinorejskih pridelkov za domačijo, in ne pa po obilnosti pridelane krme, najmanj pa še po mo- goči obilnosti za prodaj lahko dosegljivih živinorejskih izdelkov.

To je odločno narobe svet.

Na Pivki redil naj bi vsak gospodar, osobito pa še večji posestnik, toliko goveje živine — in med to raz- ume se samo ob sebi, da v prvi vrsti krav dobrih molznic — kolikor mu je po pridelani krmi le mo- goče. In živinorejski izdelki ali pridelki, kakor mleko,

maslo, sir, meso, gnoj, naj bi se nikar le po najtesnejši domači potrebi ravnali, ampak po veliki potrebi denarja. S kratka rečeno: namesto da so Pivčani pridelovalci in prodajalci sená, postali naj bi živinorejci, in sicer mlekarji v pravem pomenu besede. Vsak večji posestnik naj bi bil ponosen nad lepim številom dobrih molznic v hlevu, ne pa, kakor je to žalibog dandanes navadno, nad velikim številom centov za prodaj namenje- nega sená in nad — praznim hlevom!

Ali kam po tem z mlekom, maslom, mesom itd.? utegne znabiti kdo prašati. No, za to skrbeti, kako da bi se vse v denar spravilo, je pač ravno na Pivki naj- manj potrebno, vsaj je vendar Trst tako rekoč pred nosom, — tisti Trst, v katerem se ravno od Pivčanov senó za to kupuje, da se ž njim krave krmé, od ka- terih se sam Bog vé koliko ljudi živi!

Naši Rovtarji, Tolminci, Bohinjci so vendar-le v prvi vrsti živinorejci. Oni so od železnice, velikih mest, osobito pa od Trsta, poglavitnega povživalca živinorej- skih pridelkov in izdelkov, jako oddaljeni, a vendar vse, prav vse lahko prodajo, in zato imajo pa tudi denarce. Po Tolminskem, po Rovtah je mnogo tacih ljudi, kateri se ravno s tem ukvarjajo, da maslo, sir, teleta skupujejo, ter vse to v Trst, Gorico, Ljubljano itd. odpeljujejo. Taki ljudje našli bi se prav gotovo v krat- kem tudi na Pivki.

Sicer pa ni tudi nikaka potreba, da bi se mle- karskega gospodarstva loteči gospodarji na take preku- povalce zanašali, kajti oni bi lahko koj v prvem pri- četku vrle naše Bohinjce posnemali, kateri so se po vse hvale in časti vrednem prizadevanji blagega gospoda župnika Janeza Mesarja v lepo prospevajoče sirarske zadržuge združili, tako, da za prodaj njih izvrstnega, naši deželi v veliko kmetijsko čast služečega sira ni- kakega prekupovalca ne potrebujejo, ker ga kaj lahko in po lepi ceni naravnost velikim trgovcem prodajajo.

Osnovane naj bi bile pa v velikem obrisu blizo tako-le: Po več bližnjih večih posestnikov naj bi stopilo v eno zadržugo (kompanijo). Vsak bi se moral zave- zati, neko gotovo število krav držati, katerih mleko bi se po vsaki molži proti v skupno mlekarijo oddajalo. Mlekarijo bi morala nalašč za to nastavljena, v mleka- rstvu popolnoma podučena oseba nadzorovati ter v vsem voditi. V mlekariji bi se po vremenskih in drugih okoliščinah mleko ali le ohladilo ter frišno v Trst odpošiljalo, ali bi se pa dalje v surovo ali kuhano maslo, sir podelalo. Za mleko strženi denar razdelil bi se po natančno zaznamovanem številu litrov mleka, ka- tero so posamezni udeleženci zadržuge v skupno mleka- rijo oddali.

Tako osnovane mlekarske zadržuge bile bi po mojem sicer ne merodajnem mnenji pravi vzor gospodarskega vspeha na naši Pivki, kajti prvič bi domá za krmo po- rabljeno senó v denarji odločno več vrglo, kakor če se prodaja, denarni dohodek bi bil tudi gledé letnega časa jako enakomerno razdeljen, in, kar je skoraj poglavitna reč, gnoja pridobilo bi se veliko veliko več.

(Dalje prihodnjič.)

Živinoreja v Trnovsko-Uremski dolini.

(Dalje.)

Kaj so drenaže in kako se napravljajo, ne bodem tukaj dalje opisoval, ker se ta poduk v g. Povšetovem „Umni kmetovalec“ od leta 1875. in pa v Zalokarjevem „Umno kmetovanje“ dobro dovršen nahaja. Le to naj memogredé omenim, da bi se za dreniranje potrebne cevi dale v bližini narejati, ker ste v tej dolini dve opékarnici (kopenci), ena pod Premom, ena pa pod

Suhorijem, kjer se za take izdelke posebno dobra ilovica nahaja.

Med „mlakami“ v Trnovsko-Uremski dolini (posebno od Prema naprej doli proti Uremu) nahaja se jih pa tudi veliko tacih, katere bi se dale s par dosta globokima pokritima jarkoma zadostno osušiti. Ali bi pa morda še celó treba ne bilo, ker se navadno pod vršno plastjo rahle zemlje nahaja ne predebela plast ilovice, katera vodo zadržuje in zemljišče mokrotno napravlja, a pod to ilovinato plastjo pride navadno prodnata plast. Tu je treba na več krajih ilovino do proda prekopati, potem jamo med ilovinato plastjo z debelim robotim kamenjem nadevati, kar se potem z rahlo zemljo zasuje. Po takih skoz ilovinat zlog na povedani način napravljenih odduških išče si preobila voda sama v prodovino odtok, vsled česar taka „mlaka“ dovolj osušena postane in se lahko v travnik, kateri sladko travo rodi, predela in spremeni.

Ko bi bilo enkrat glavno delo osuševanja dovršeno, potem bi morala še brana dolgih in ostrih zob svoje delo na „mlakah“ izvršiti, s katero bi se mahovje in ločjevina razrahljalo in poruvalo, kar bi strohnelo tudi s prstenino (humus) zdatno pomnožilo.

Slednjič potrebuje se še prave vzajemne ljubezni in edinosti med dotičnimi občinami in posameznimi posestniki, da se vsemu delu osuševanja more vspešen konec izvršiti. Vsi vdeleženci — občine in posamezniki — naj bi o pravem času in na primernih mestih za blagor cele doline v edinosti in vzajemnosti skrbeli za primerno število dosta velikih apnenic, katere bi dale zadostnega apna, kot mineraličnega gnoja za osušene „mlake.“ Tako živo apno bi se potem v celih kosih (skalah) na osušene travnike kupoma primerno oddaljeno navozilo; ti kupi bi se sè zemljo pokrili do časa, da se živo apno v moko spremeni, kakoršna moka bi se potem po vsem osušenem in razbranem površji „mlak“, enakomerno raztrosila, katera bi v zemlji še nahajajočo se preobilo kislino in ob enem korenike trave, koja mokra tla ljubi, vničila in zadušila ter sladki travi tla ugodna napravila.

Apnenik se tukaj sploh na izhodni in severni strani v izobilji nahaja; kar bi napravo potrebnega apna nekoliko zaviralo, bila bi izjemno drva še najdražja. A tudi ti stroški bi se kmalo sami zadevajočim tisočkratno izplačevati začeli in bi jim brezbrojne obresti donašali.

Ker je pa o koristi živega apna — kot mineralnem gnoji — na vse strani g. Derganc v letošnjih „Novicah“ obširneje govoril, ne bodem tukaj o tej važni zadevi dalje razpravljati.

Vsa navedena osuševanja bila bi pa tudi z velikimi denarnimi žrtvami združena, kakoršnih bi posamezne občine in posamezni posestniki pri tako žalostnih gmotnih razmerah, kot se tukaj nahajajo, nikakor sami zaglagati ne mogli. V ta prezoristni namen in dosego cilja trebalo bi izredne zdatne denarne pripomoči si zagotoviti. Zatoraj naj bi se prizadevala županstva v Trnovem, Bistrici, Jablanici (sedaj na doljnem Zemonu), v Smerjah, na Premu, v Košani in v Uremu, v kojih katastralnih občinah se navedeni mokri travniki nahajajo, s pomočjo človeko-ljubega in za pravi napredek svojega političnega okraja v resnici in polni meri nad vse zavzetega gosp. Antona Globočnika, c. kr. okrajnega glavarja v Postojni, potrebnih in primernih denarnih pripomočkov iz državne in deželne blagajnice si zagotoviti in pridobiti, na podlagi katerih bi se velikansko dobro delo v prid in povzdigo napredka izvesti moglo.

(Konec prih.)

Nekaj o državnih podporah za kmetijstvo.

Znano je našim bralcem, da c. k. ministerstvo kmetijstva družbam kmetijskim od leta 1868. daje podpore iz državnega zaklada. Koliko podpore dobiva na priliko družba kmetijska kranjska vsako leto, je tudi znano bralcem našim. Zanimivo bode tedaj zvedeti, koliko in kakošne podpore prosi, pa tudi večidel dobiva družba kmetijska dunajska. Naj tedaj iz dotične seje subvencijskega odbora družbe kmetijske dunajske poročamo, za katere oddelke kmetijstva in koliko je prosil za prihodnje leto.

Za kmetijske napredovalne šole	2000 gold.
za čebelarstvo, to je, za dotičnega popotnega učitelja, za brezplačno razdelitev panjev in za čebelarski časnik	900 „
za kmetijske razstave	3000 „
za zboljšave kmetijstva	3000 „
za čistilnice deteljnega semena in za druge take stroje	500 „
za načrte kmetijskih stavb (Baupläne)	100 „
za ustanovo zavoda, v katerem se preskuša dobrota različnih semen	800 „
za pospeh govedoreje, to je, za nakup plemennih bikov, telic in krav	3000 „
za pospeh drobnice	500 „
za pospeh konjereje	6000 „
za povzdigo sadjereje, to je, za drevesnice, cepiče in nakup sušilnic	1000 „
za pospeh vinoreje, to je, za premije vinorejske	500 „

Tedaj skupaj 21.300 gold.

Če po takem družba kmetijska dunajska, ki je mnogo premožnejša od družbe kmetijske kranjske, za pospeh kmetijstva v deželi, kjer je kmetijstvo na višji stopnji, zahteva letne podpore 21.300 gold., se pač ne more družbi kmetijski kranjski očitati, da so njene zahteve prenapete, ako želi podpore 16.600 gold.

* *Gosp. dr. Gršak v Ormoži* javlja gg. občinskim predstojnikom in drugim posestnikom ormoškega okraja, da je kot zaupni mož za reklamacije pripravljen vsa pojasnila in reklamacije zavoljo novega davka prošnikom brezplačno storiti.

* *Celjska hranilnica* je v nemčurskih rokah in se močno boji nove slovenske celjske posojilnice. Zato je sedaj tudi sklenila, za kmete napraviti nekošno posojilnico. Prej ji to ni prišlo na misel. Vemo, kam pestaco molí.

Svilorejcem na znanje!

V goriškem časniku „Soča“ nahajamo sledeče naznanilo:

Izvrstno z mikroskopom vestno pripravljeno svilodno seme (jajčica gosonic sviloprejk) domačega pšeničnega in belega plemena oddaja po 7 gold. unco gosp. Franc pl. Gironcolli v Gorici, Via Scuole.

Slovansko slovstvo.

* „*Cesarjevič Rudolf, nastolnik avstrijski*“. Pod tem naslovom napoveduje „Učit. Tovariš“ novo knjižico, katera pride te dni na Dunaji na svitlo, v slavo poroke cesarjeviča Rudolfa, in jo je spisal gosp. učitelj *